

Sgiliau ar draws y cwricwlwm

Datblygu TGCh

Datblygu TGCh

Dylai ysgolion ddarparu cyfleoedd, lle bo'n briodol, i ddysgwyr ddatblygu a chymhwyso sgiliau TGCh ar draws y cwricwlwm trwy **ddarganfod, datblygu, creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau** a thrwy ddefnyddio ystod eang o offer a meddalwedd.

Mater i'r ysgolion benderfynu arno yw nifer a chyd-destun y cyfleoedd hyn, a hynny o fewn eu gorolwg/cynllun o'r cwricwlwm.

Mae'r ddogfen hon yn amlygu'r datganiadau neu'r adrannau hynny mewn rhaglenni astudio/deilliannau dysgu lle ceir cysylltiad pendant â datblygu TGCh.

Y Cyfnod Sylfaen

Yn y Cyfnod Sylfaen, dylai TGCh fod yn gyfannol ac annatod ar draws y cwricwlwm. Dylai sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth TGCh plant gael eu datblygu drwy ystod o brofiadau sy'n cynnwys (i) darganfod a datblygu gwybodaeth a syniadau, (ii) creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau.

Dylid arsylwi ar allu TGCh plant gyda dealltwriaeth o ddatblygiad plant a'r camau y bydd y plant yn mynd trwyddynt. Dylid rhoi cyfleoedd i blant datblygu eu sgiliau gan ddefnyddio ystod eang o offer a meddalwedd.

Saesneg

Mewn Saesneg, bydd y dysgwyr yn datblygu eu sgiliau TGCh trwy gyfleu a rhannu gwybodaeth, a thrwy ddefnyddio technoleg i ymchwilio, datblygu a chyflwyno eu gwaith.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6a.	defnyddio amrywiaeth o strategaethau priodol i adfer gwybodaeth, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegeion a chatalogau</i>
6b.	adfer a choladu gwybodaeth a syniadau o ystod o ffynonellau gan gynnwys deunyddiau mewn print, gweledol, clywedol, cyfryngol, TGCh a drama mewn perfformiad
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion gyfathrebu'n ysgrifenedig ac i:
8.	drafftio a gwella eu gwaith, gan ddefnyddio TGCh fel y bo'n briodol, i: <ul style="list-style-type: none"> • gynllunio • drafftio • adolygu • darllen proflenni • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno gwaith ysgrifennu'n briodol: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio nodweddion priodol patrwm a chyflwyniad, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu eu sgiliau llafar trwy:
5.	defnyddio gwahanol ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau drama, trafod a dadlau</i>
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu eu sgiliau darllen/gwyllo trwy:
3.	profi ac ymateb i ystod eang o destunau sy'n cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • gwybodaeth, testunau cyfeirio a thestunau anllenyddol eraill, gan gynnwys deunyddiau mewn print, deunyddiau cyfryngol, deunyddiau â delweddau symudol a deunyddiau yn seiliedig ar gyfrifiadur

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6a.	defnyddio amrywiaeth o strategaethau priodol i adfer gwybodaeth, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegion a chatalogau</i>
6b.	adfer, coladu a syntheseiddio gwybodaeth a syniadau o ffynonellau amrywiol gan gynnwys deunyddiau mewn print, gweledol, clywedol, cyfryngol, TGCh a drama mewn perfformiad
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion gyfathrebu'n ysgrifenedig i:
8.	drafftio, golygu a gwella eu gwaith, gan ddefnyddio TGCh fel y bo'n briodol, i: <ul style="list-style-type: none"> • gynllunio • drafftio • adolygu • darllen proflenni • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno eu gwaith ysgrifennu yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio nodweddion priodol patrwm a chyflwyniad, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu eu sgiliau llafar trwy:
5.	defnyddio gwahanol ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau drama, trafod a dadlau</i>
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu eu sgiliau darllen/gwyllo trwy:
3.	profi ac ymateb i ystod eang o destunau sy'n cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • gwybodaeth, testunau cyfeirio a thestunau anllenyddol eraill, gan gynnwys deunyddiau mewn print, deunyddiau cyfryngol, deunyddiau â delweddau symudol a deunyddiau yn seiliedig ar gyfrifiadur

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion gyfathrebu'n ysgrifenedig i:
8.	drafftio, golygu a gwella eu gwaith ysgrifennu, gan ddefnyddio TGCh fel y bo'n briodol
9.	cyflwyno eu gwaith ysgrifennu yn y ffordd sy'n gweddu orau i'r dasg gan ddefnyddio nodweddion priodol patrwm a chyflwyniad, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu eu sgiliau darllen/gwyllo trwy:
3.	profi ac ymateb i ystod eang o destunau sy'n cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • deunyddiau cyfryngol, delweddau symudol a deunyddiau cyfrifiadol

Cymraeg

Mewn Cymraeg, bydd y dysgwyr yn datblygu eu sgiliau TGCh trwy gyfathrebu a rhannu gwybodaeth, a thrwy ddefnyddio technoleg ar gyfer ymchwil, datblygu a chyflwyno'u gwaith.

Cymraeg

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegeion, catalogau</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio ystod o strategaethau i'w galluogi i sillafu'n gywir; gwirio sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, gan gynnwys TGCh
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac ailddrafftio'r cynnwys a'r iaith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig, gweledol ac ysgrifenedig, <i>e.e. DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, perfformiad theatrig</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau yn ymwneud â drama, efelychiadau, cynnal trafodaeth</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol, <i>e.e. stori, cerdd, eu diddordebau, eu gweithgareddau a'u profiadau yn y dosbarth a thu hwnt, rhaglen deledu, cerflun.</i>

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegeion, catalogau</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio ystod o strategaethau i'w galluogi i sillafu'n gywir; gwirio sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, gan gynnwys TGCh
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac ailddrafftio'r cynnwys a'r iaith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig, gweledol ac ysgrifenedig, <i>e.e. DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, perfformiad theatrig</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau yn ymwneud â drama, efelychiadau, cynnal trafodaeth</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth eang o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol, <i>e.e. stori, cerdd, eu diddordebau, eu gweithgareddau a'u profiadau yn y dosbarth a thu hwnt, rhaglen deledu, cerflun.</i>

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, e.e. <i>mynegeion, llyfrgelloedd, peiriannau archwilio'r we</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio ystod o strategaethau i'w galluogi i sillafu'n gywir; gwirio sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, gan gynnwys TGCh
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac ailddrafftio'r cynnwys a'r iaith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig, gweledol ac ysgrifenedig, e.e. <i>DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, perfformiad theatrig</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, e.e. <i>cynnal trafodaeth, chwarae rôl</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth eang o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol

Cymraeg ail iaith

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegeion, catalogau</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	sillafu geiriau syml yn gywir a gwirio'u sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, gan gynnwys TGCh
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac ailddrafftio'r cynnwys a'r iaith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig, gweledol ac ysgrifenedig, <i>e.e. DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, perfformiad theatrig</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau yn ymwneud â drama, efelychiadau, cynnal trafodaeth</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol, <i>e.e. stori, cerdd, eu diddordebau, eu gweithgareddau a'u profiadau yn y dosbarth a thu hwnt, rhaglen deledu, cerflun.</i>

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. yr wyddor, mynegeion, catalogau</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	sillafu'n gywir a gwirio'u sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, <u>gan gynnwys TGCh</u>
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac aiddrafftio'r cynnwys a'r laith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig, gweledol ac ysgrifenedig, <i>e.e. DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, perfformiad theatrig</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, <i>e.e. dulliau yn ymwneud â drama, efelychiadau, cynnal trafodaeth</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth eang o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol, <i>e.e. stori, cerdd, eu diddordebau, eu gweithgareddau a'u profiadau yn y dosbarth a thu hwnt, rhaglen deledu, cerflun.</i>

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	chwilio am wybodaeth drwy ddefnyddio systemau trefnu gwybodaeth o bob math, gan gynnwys TGCh, e.e. <i>mynegeion, catalogau, llyfrgelloedd, peiriannau archwilio'r we</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio ystod o strategaethau i'w galluogi i sillafu'n gywir; gwirio sillafu trwy ddefnyddio dulliau amrywiol, gan gynnwys TGCh
8.	drafftio a gwella eu gwaith gan ddefnyddio TGCh fel bo'r angen i: <ul style="list-style-type: none"> • baratoi a chynllunio • drafftio ac ailddrafftio'r cynnwys a'r iaith • prawf-ddarllen • paratoi copi terfynol
9.	cyflwyno'u gwaith yn briodol gan: <ul style="list-style-type: none"> • defnyddio dulliau cyflwyno a gosod pwrpasol, gan gynnwys TGCh.

Ystod	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	profi amrywiaeth o symbyliadau a syniadau, testunau clywedol, clyweledol, electronig gweledol ac ysgrifenedig, e.e. <i>DVDau, tapiau, deunydd bwrdd gwyn rhyngweithiol, penawdau papur newydd</i>
5.	defnyddio amrywiaeth o ddulliau i gyflwyno syniadau, gan gynnwys TGCh, e.e. <i>cynnal trafodaeth, chwarae rôl</i>
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	ysgrifennu mewn ymateb i amrywiaeth eang o symbyliadau clywedol, gweledol a chlyweledol

leithoedd tramor modern

Mewn ieithoedd tramor modern, bydd y dysgwyr yn defnyddio eu sgiliau TGCh i: gyfathrebu a rhannu gwybodaeth, gan gynnwys e-bost; cyflwyno gwybodaeth mewn amrywiaeth o fformatau gan ddefnyddio prosesydd geiriau a graffeg; darganfod a datblygu gwybodaeth ar y rhynggrwyd; ategu cyflwyniadau llafar ac fel offeryn ar gyfer dysgu ac ymarfer iaith.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Llafaredd	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
7.	rhoi cyflwyniadau llafar, gan gynnwys defnyddio cymorth gweledol megis TGCh
Darllen	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	defnyddio rhestri termau, geiriaduron dwyieithog ac adnoddau cyfeirio eraill, gan gynnwys TGCh
11.	datblygu sgiliau ymchwilio annibynnol gan ddefnyddio TGCh.
Ysgrifennu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	ysgrifennu ar gyfer gwahanol ddibenion gan ddefnyddio TGCh pan yn briodol
8.	trefnu a chyflwyno syniadau a gwybodaeth yn eglur mewn amrywiaeth o ffurfiau gan ddefnyddio TGCh pan yn briodol
12.	defnyddio iaith yn greadigol ac yn ddychmygus, gan ddefnyddio TGCh pan yn briodol

Ystod	
Gweithgareddau a chyd-destunau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion ddatblygu sgiliau iaith trwy:
2.	gemau iaith a datrys posau, gan ddefnyddio TGCh pan yn briodol
5.	ymateb i ystod o destunau, gan gynnwys storïau, cerddi, llenyddiaeth, testunau ffeithiol a defnyddio'r rhynggrwyd
7.	darllen, gwyllo a gwrando ar ffynonellau integredig gan gynnwys fideo/DVD, adnoddau clyweledol, y rhynggrwyd, CD-ROM ar gyfer diddordeb personol a phleser yn ogystal â gwybodaeth

Mathemateg

Mewn mathemateg, bydd y dysgwyr yn defnyddio amrywiaeth o adnoddau TGCh i ddarganfod, dewis, trefnu a dehongli gwybodaeth, gan gynnwys data o fywyd go-iawn, archwilio perthnasoedd a phatrymau mewn mathemateg, gwneud a rhoi prawf ar ragdybiaethau a rhagfynegiadau, creu a thrawsffurfio siapiau, a chyflwyno eu canfyddiadau gan ddefnyddio testun, tablau a graffiau.

Mewn mathemateg, mae cyfleoedd i ddatblygu ICT ar draws yr adrannau Sgiliau ac Ystod yn y rhaglenni astudio ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2, 3 a 4.

Gwyddoniaeth

Mewn gwyddoniaeth, bydd y dysgwyr yn defnyddio TGCh i nifer o ddibenion. Byddant yn chwilio am dystiolaeth, gwybodaeth, syniadau a data gwyddonol, a byddant yn eu cyrchu, eu casglu, eu prosesu a'u dadansoddi. Defnyddiant TGCh i gyflwyno eu dystiolaeth, gwybodaeth, syniadau a data yn y ffurf fwyaf priodol.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Cyfathrebu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
1.	chwilio am wybodaeth wyddonol berthnasol, ei chyrchu a'i dewis, o ystod o ffynonellau, gan gynnwys TGCh
2.	cyfleu eu gwaith yn glir trwy siarad, ysgrifennu, lluniadau, diagramau, siartiau, tablau, siartiau bar, graffiau llinell, fideos, a phecynnau TGCh, gan ddefnyddio geirfa wyddonol berthnasol
Ymholiad	Dylai'r disgyblion gael cyfleoedd i gynnal gwahanol fathau o ymholi, e.e. <i>chwilio am batrymau, archwilio, dosbarthu ac adnabod, gwneud pethau, profi teg, defnyddio a chymhwysio modelau, trwy:</i>
Datblygu	dilyn yr ymagwedd/dull arfaethedig, yn ei adolygu pan fydd angen, a phan fo'n briodol yn:
2.	gwneud arsylwadau gofalus a mesuriadau manwl gywir, gan ddefnyddio offer digidol a TGCh o bryd i'w gilydd

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Cyfathrebu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
1.	chwilio am wybodaeth mewn ffordd systematig, ei phrosesu a'i dadansoddi i ddibenion penodol, gan gynnwys TGCh fel bo'n briodol
2.	cyfathrebu mewn ffordd resymegol trwy siarad, ysgrifennu, lluniadau, diagramau, siartiau, tablau, siartiau bar, llinellau graff, fideos a phecynnau TGCh gan ddefnyddio ystod eang o eirfa, termau, symbolau a chonfensiynau gwyddonol
Ymholiad	Dylai'r disgyblion gael cyfleoedd i gynnal gwahanol fathau o ymholi, e.e. <i>chwilio am batrymau, archwilio, dosbarthu ac adnabod, gwneud pethau, profi teg, defnyddio a chymhwysio modelau, trwy:</i>
Datblygu	dilyn yr ymagwedd/dull arfaethedig, yn ei adolygu pan fydd angen, a phan fo'n briodol yn:
2.	gwneud arsylwadau perthnasol digonol a mesuriadau manwl gywir, gan ddefnyddio TGCh fel bo'n briodol, i raddfa o fanwl gywirdeb sy'n briodol i'r ymholiad

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	
Sgiliau ymholi ac ymarferol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	casglu data o ffynonellau gwreiddiol neu eilaidd, gan gynnwys defnyddio ffynonellau ac offer TGCh

Dylunio a thechnoleg

Mewn dylunio a thechnoleg, bydd y dysgwyr yn ymchwilio i'w syniadau ac yn eu datblygu gan ddefnyddio TGCh i ddod o hyd i wybodaeth o gronfeydd data a'r rhyngwrwyd. Byddant yn cyfleu ac yn cyflwyno'u syniadau gan ddefnyddio prosesyddion geiriau, meddalwedd cyflwyno, cynllunio drwy gymorth cyfrifiadur a gweithgynhyrchu drwy gymorth cyfrifiadur.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Dylunio	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
5.	datblygu a chyfleu eu syniadau dylunio mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan ddefnyddio TGCh a modelau lle bo hynny'n briodol
Gwneud	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
Systemau a rheoli	
15.	defnyddio systemau rheoli rhaglenadwy/cyfrifiadurol sy'n gallu creu, profi, addasu a storio cyfarwyddiadau i reoli digwyddiadau, <i>e.e. bwydo cyfarwyddiadau i mewn i degan rhaglenadwy a'u storio yn y tegan hwnnw, ysgrifennu rhaglen syml ar gyfer crwban llawr, rheoli eu cynhyrchion gan ddefnyddio caledwedd/meddalwedd cyfrifiadurol.</i>

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Dylunio	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	archwilio, datblygu a chyfleu'u syniadau dylunio mewn ystod o ffyrdd gan gynnwys anodiadau, lluniadau a gwaith cynllunio drwy gymorth cyfrifiadur, <i>e.e. llyfrgelloedd clipluniau, adnoddau ar y rhyngwrwyd, sganwyr, camerâu digidol</i>
Gwneud	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
4.	datblygu technegau i sicrhau cysondeb a manwl gywirdeb, gan gynnwys defnyddio meddalwedd gweithgynhyrchu drwy gymorth cyfrifiadur, <i>e.e. meddalwedd gweithgynhyrchu drwy gymorth cyfrifiadur sydd wedi'i gysylltu â thorwr/plotydd, turn, peiriant melino neu beiriant gwnïo</i>
Systemau a rheoli	
21.	adeiladu systemau rheoli microprosesydd a systemau rheoli cyfrifiadurol mewn cynhyrchion.

Technoleg a gwybodaeth cyfathrebu

Bydd y dysgwyr yn defnyddio TGCh yn unigol ac ar y cyd, yn dibynnu ar natur a chyd-destun y dasg sydd dan sylw.

Mewn TGCh, mae cyfleoedd i ddatblygu TGCh ar draws yr adrannau Sgiliau ac Ystod yn y rhaglenni astudio ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2, 3 a 4.

Hanes

Mewn hanes, bydd y dysgwyr yn datblygu eu sgiliau TGCh trwy ddefnyddio technoleg mewn ymholiadau, ac i ddatblygu a chyflwyno eu canfyddiadau.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Ymholi hanesyddol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
3.	defnyddio ystod o ffynonellau gan gynnwys TGCh, e.e. arteffactau, adeiladau a safleoedd, oedolion yn trafod eu gorffennol eu hunain, ffynonellau gweledol, data a ffynonellau ysgrifenedig priodol
Trefnu a chyfathrebu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	cyfleu syniadau, safbwyntiau a chasgliadau yn fwyfwy annibynnol mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan gynnwys TGCh, e.e. graffiau, siartiau, ysgrifennu estynedig, cyflwyniadau gweledol a llafar.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Ymholi hanesyddol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
3.	defnyddio'n annibynnol ystod o ffynonellau hanesyddol yn eu cyd-destunau hanesyddol, gan gynnwys dogfennau, arteffactau, ffynonellau gweledol, adeiladau a safleoedd, cerddoriaeth a disgrifiadau llafar, ystadegau a data rhifiadol, dehongliadau a chynrychioliadau, ac amrywiaeth o ffynonellau TGCh
Trefnu a chyfathrebu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
3.	defnyddio'r eirfa angenrheidiol i gyflwyno canfyddiadau, syniadau a safbwyntiau gydag annibyniaeth cynyddol mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan gynnwys ysgrifennu estynedig, graffiau, siartiau, diagramau, cyflwyniadau gweledol a llafar, ac ystod o TGCh.

Daeryddiaeth

Mewn daeryddiaeth, bydd y dysgwyr yn defnyddio eu sgiliau TGCh i gyrchu'r rhyngwyd am wybodaeth, gan gynnwys mapiau a delweddau lloeren.

Byddant yn defnyddio gwahanol gronfeydd data, taenlenni, amlgyfryngau a GIS i adnabod perthnasoedd a phatrymau. Gyda gwaith maes byddant yn defnyddio offer i gasglu a threfnu gwybodaeth ac yn dewis rhaglenni i wella'r dull o gyflwyno eu casgliadau.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Lleoli lleoedd, amgylcheddau a phatrymau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
3.	defnyddio mapiau, delweddau a TGCh i ganfod a chyflwyno gwybodaeth leoliadol, e.e. <i>llunio llinfapiau gan ddefnyddio symbolau ac allweddau. Dehongli mapiau, a ffotograffau gan gynnwys delweddau ar osgo, o'r awyr a delweddau lloeren</i>

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Lleoli lleoedd, amgylcheddau a phatrymau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
2.	defnyddio gwahanol fathau o fapiau, cynlluniau a delweddau ar wahanol raddfeydd a TGCh i ddehongli a chyflwyno gwybodaeth leoliadol, e.e. <i>defnyddio mapiau tirwedd, delweddau lloeren, GIS, tynnu llinfapiau</i>
Cyfathrebu	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
3.	cyfleu casgliadau, syniadau a gwybodaeth gan ddefnyddio termau daeryddol, mapiau, delweddau gweledol, amrywiaeth o dechnegau graffigol a TGCh, e.e. <i>defnyddio termau estynedig, llunio graffiau, cynnal dadl, cynhyrchu cyflwyniad PowerPoint.</i>

Celf a dylunio

Mewn celf a dylunio, bydd y dysgwyr yn defnyddio'u sgiliau TGCh i ymchwilio i syniadau creadigol, eu trin, eu datblygu neu'u gwireddu. Byddant yn dewis meddalwedd ac offer priodol i'w cynorthwyo i ddylunio a gwneud. Byddant yn ystyried TGCh yn gyfrwng yn ei rhinwedd ei hun neu'n ei hystyried yn rhan o ganlyniad amlgyfrwng, wedi'i hintegreiddio â deunyddiau a phrosesau eraill.

Cyfnod Allweddol 2

Ystod
Deall
Lle bo hynny'n briodol, dylent ddatblygu eu dealltwriaeth trwy gyfrwng: <ul style="list-style-type: none">
• fideos
• adnoddau digidol
• y rhyngwrwd
Ymchwilio
Dylai'r disgyblion ymchwilio i: <ul style="list-style-type: none">
• briodweddau defnyddiau a phrosesau
• gwrthrychau ac amgylcheddau naturiol
• gwrthrychau ac amgylcheddau gwneud
• gwrthrychau ac amgylcheddau dychmygol. Lle bo hynny'n briodol, dylent ddefnyddio yn eu gwaith eu hunain ganfyddiadau a gasglwyd o: <ul style="list-style-type: none">
• fideos
• adnoddau digidol
• y rhyngwrwd

Cyfnod Allweddol 3

Ystod
Deall
Lle bo hynny'n briodol, dylent ddatblygu eu dealltwriaeth trwy gyfrwng: <ul style="list-style-type: none">
• fideos
• adnoddau digidol
• y rhyngwrwd
Ymchwilio
Dylai'r disgyblion ymchwilio i: <ul style="list-style-type: none">
• briodweddau defnyddiau a phrosesau
• gwrthrychau ac amgylcheddau naturiol
• gwrthrychau ac amgylcheddau gwneud
• gwrthrychau ac amgylcheddau dychmygol. Lle bo hynny'n briodol, dylent ddefnyddio yn eu gwaith eu hunain ganfyddiadau perthnasol a gasglwyd o: <ul style="list-style-type: none">
• fideos
• adnoddau digidol
• y rhyngwrwd

Cerddoriaeth

Mewn cerddoriaeth, bydd y dysgwyr yn datblygu ac yn defnyddio'u sgiliau TGCh trwy ddefnyddio technoleg cerddoriaeth i archwilio, creu, datblygu a gwireddu syniadau cerddorol.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Perfformio	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
10.	gwireddu syniadau cerddorol gan ddefnyddio TGCh a thechnoleg cerddoriaeth.
Cyfansoddi	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
5.	cyfansoddi gan ddefnyddio TGCh a thechnoleg cerddoriaeth.

Addysg gorfforol

Mewn addysg gorfforol, bydd y dysgwyr yn datblygu eu sgiliau TGCh trwy ddadansoddi perfformiad a data er mwyn gwella eu gwaith eu hunain gwaith eraill, ac yn creu syniadau a strategaethau i wella effaith eu gwaith.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau	
Gweithgareddau creadigol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion, wrth i'w gwaith ddatblygu:
6.	gwerthuso eu perfformiadau eu hunain a pherfformiadau gan eraill, gan ddefnyddio TGCh lle y bo'n briodol, a gofyn cwestiynau perthnasol er mwyn gwella a gwneud cynnydd

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	
Gweithgareddau creadigol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	amrywio eu cyflwyniadau ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd a dibenion, gan ddefnyddio TGCh lle y bo'n briodol, i wella effaith eu gwaith.

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	
Gweithgareddau creadigol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	amrywio eu cyflwyniadau ar gyfer cynulleidfaoedd a dibenion amrywiol, gan ddefnyddio TGCh lle y bo'n briodol, i wella effaith eu gwaith.
Gweithgareddau cystadleuol	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
5.	paratoi ar gyfer cymryd rhan mewn digwyddiad chwaraeon cystadleuol trwy hyfforddi, ymarfer a helpu cynllunio sut y caiff ei drefnu gan ddefnyddio TGCh priodol i wella effaith eu gwaith

Addysg grefyddol

Mewn addysg grefyddol, bydd y dysgwyr yn defnyddio TGCh: i gyfathrebu a rhannu gwybodaeth (gan ddefnyddio, er enghraifft, e-bost a PowerPoint); i gyflwyno gwybodaeth mewn amryw o fformatau gan ddefnyddio prosesu geiriau a graffeg; i ganfod a datblygu gwybodaeth ar y rhyngwyd a ffynonellau eraill gan gynnwys CD-ROMau, ac ati; i gynorthwyo cyflwyniadau llafar a chreu syniadau a strategaethau i wella effaith eu gwaith.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau
Mynegi ymatebion personol
Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion: <ul style="list-style-type: none">
• defnyddio TGCh a dulliau eraill i gael gwybodaeth a throsglwyddo cysyniadau crefyddol.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau
Mynegi ymatebion personol
Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion: <ul style="list-style-type: none">
• defnyddio TGCh a dulliau eraill i gael gwybodaeth a throsglwyddo cysyniadau crefyddol.

Cyfnod Allweddol 4 ac Ôl-16

Sgiliau
Mynegi ymatebion personol
Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion: <ul style="list-style-type: none">
• defnyddio TGCh a dulliau eraill i gael gwybodaeth a throsglwyddo cysyniadau crefyddol.

Addysg bersonol a chymdeithasol

Mewn addysg bersonol a chymdeithasol, bydd y dysgwyr yn datblygu eu cymhwysiad pwrpasol o sgiliau TGCh a'u dealltwriaeth o fanteision a pheryglon defnyddio technolegau cyfredol a'r rhai sy'n datblygu. Byddant yn deall pwysigrwydd mabwysiadu arferion diogel a chyfreithiol sy'n lleihau'r peryglon i'w hunain ac i eraill pan fyddant yn defnyddio cyfathrebu digidol, ynghyd â gwerthfawrogi'r angen i barchu eraill.

Cyfnod Allweddol 2

Sgiliau
Dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr:
<ul style="list-style-type: none">
• ddod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu
• creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau
• defnyddio TGCh mewn modd diogel gyda chymorth ac arweiniad.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau
Dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr:
<ul style="list-style-type: none">
• ddod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu
• creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau
• defnyddio TGCh mewn modd diogel a chyfrifol, gan ddilyn arferion diogel.

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau
Dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr:
<ul style="list-style-type: none">
• ddod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu
• creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau
• defnyddio TGCh mewn modd diogel, cyfrifol ac annibynnol, gan gydymffurfio â rheoliadau gwarchod data a gan ddilyn arferion diogel.

Post 16

Sgiliau
Dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr:
<ul style="list-style-type: none">
• ddod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu
• creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau
• defnyddio TGCh mewn modd diogel, cyfrifol ac annibynnol, gan fewnosod ymddygiadau a thechnegau priodol i'w gweithgareddau i sicrhau y byddant yn ddiogel a chyfreithiol trwy'r amser.

Gyrfaoedd a'r byd gwaith

Mewn gyrfaoedd a'r byd gwaith, bydd y dysgwyr yn cymhwyso technoleg i ymchwilio ac i ddatblygu gwybodaeth a dealltwriaeth o yrfaoedd a materion cysylltiedig â gwaith. Byddant yn ei defnyddio hefyd i gofnodi a chyflwyno eu gwaith yn briodol.

Cyfnod Allweddol 3

Sgiliau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio TGCh i ganfod, gwirio a defnyddio gwybodaeth berthnasol

Cyfnod Allweddol 4

Sgiliau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio TGCh i ddod o hyd i wybodaeth sy'n gywir ac yn berthnasol am ystod o bwrpasau

Post-16

Sgiliau	Dylid rhoi cyfleoedd i'r disgyblion:
6.	defnyddio TGCh yn ddetholus ac yn effeithlon i ganfod, datblygu a chyfosod gwybodaeth fel ei bod yn addas at ddiben